

15) שו"ע סעיף ב' – ד', ובאר היטב ס"ק ב'

(וע"ע ש"ך ס"ק ג' וחוו"ד ביאורים ס"ק ד' ... רק שלא הרגישה טמאה, ויכול להיות שמחלקותם תלוי ביסוד הרגשה אם הוי תנאי או רק לברר שבא מגופה)

לא גזרו על כתמים של קטנה שלא הגיע זמנה לראות עד שתראה ג' פעמים, ומהרש"ל החמיר כשיש לה בעל (וכ"כ הבי"ח דרישה וט"ז), אבל הש"ך חולק וכי שאין מנהג כזה ואין שייך מנהג על דבר שאינו מצוי (וכ"כ תוה"ש בל"י חכמ"א גר"ז לחו"ש ערוה"ש). הבי"ח מדייק מהגמ' להחמיר בכתם הנמצא על בשרה, אבל הרבה פוסקים הקילו (ש"ך תוה"ש חוו"ד חכמ"א גר"ז ערוה"ש). יש מחמירין בדם שודאי אתי מגופה וכן החמירו כמה אחרונים משום שאין לה נאמנות או דעת לומר שלא הרגישה (חוו"ד רע"א לוי"ש פרד"ר צ"צ שבה"ל בדה"ש), אבל יש מקילין (דברי תמודות תוה"ש גר"ז ערוה"ש).

16) ספר האשכול הלכות נדה פרק א' גס מדיני כתמים ... נמי חששו'

לפי האשכול הרי"ף השמיט כתמים מפני שאינו נוהג בזה"ז דליכא טהרות

17) בעלי הנפש להראב"ד שער הכתמים 'והריני נזקק ... נאמר' 'מדקאמר ... בהן איסור'

הראב"ד דחה ראיות האשכול והוכיח שנהוג גם לגבי בעלה ועוד שכן נהגו

18) חידושי הרמב"ן נדה י"ט: 'שוב ראינו ... זה אינו נכון'

הרמב"ן הסכים להבעלי הנפש להראב"ד שכתמים נוהגים בזה"ז.

19) שו"ת נודע ביהודה יו"ד מהדו"ק סי' נ"ב

לא אמרינן ספק דרבנן לקולא (בכתמים שלא בהרגשה) מכיון שהוצרכנו לטמא הבגד אי"כ החלטנו שבא הדם מן האשה ולכן גזרו טומאה גם על האשה. וזה שייך רק כשהבגד מקבל טומאה. (וע"ע חוו"ד ביאורים ס"ק ח')

20) שו"ת חת"ס יו"ד סי' קפ"ב 'והנה הרב אב"ד ...'

כתמים אוסרים אותה גם בזה"ז אע"פ שאין טהרות רק מכיון שכבר נאסר אז כשעסקו בטהרות, ולכן מטהרין עד כגריס אף שאין מאכולת כזה מצוי ביננו כיון שסו"ס מעולם לא נאסר בפחות מזה.

21) נדה דף נ"ח: גמ' 'הרגה מאכולת ... לענין כתמים'

לפי רשב"ג כשלא הרגה מאכולת אפי" טיפה טמאה ולחכמים כשהרגה אפי" כתם גדול מאד טהורה ונראין דברי רחב"א שבין אם הרגה או לא תולין עד כגריס ואם הכתם ארכו כרחבו תולין בפשפש עד כתורמוס

לא גזרו על כתם אפי" הוא יותר מגריס דהיינו כשיעור דם מאכולת, ודנו האחרונים אם הוא באמת מדין תלייה במאכולת ולפי"ז יש להחמיר כשיעור דם מאכולת המצוי ביננו (רש"י בקנאת סופרים, וכן צידד רב פעלים להחמיר עפ"י היראים אפי"כ יש עוד צד להקל, ולחו"ש כי שבעל נפש יחמיר, ושבה"ל כי ששיעורו הוא 5-6 mm), אבל הרבה אחרונים כי שלא גזרו רבנן כלל בפחות משיעור גריס (בשמים ראש מעיל צדקה חת"ס שו"מ מהר"ם שיק דרכ"ת חזו"א חלק"י אג"מ יו"ד ג' מ"ו ב', וקמ"ב ד') (והעיר ר' משה שמשמע מהחת"ס שאם היה הגזירה בשביל בעלה ולא היה עיקרה בשביל טהרות, או אם היו טהרות בזה"ז, היתה אסורה בפחות מכגריס אבל האג"מ חולק שהרי סו"ס לא גזרו כלל) יבי"א בדה"ש חו"ש מרא"כ), וכי יבי"א ואבני ישפה שאף אם תחמיר ותטבול ודאי לא תברך וכן פסק הגריש"א ודלא כשבה"ל שכי שיכולה לברך ואין למחות.

22) טור סי' ק"צ סעיף ה', וסעיף ז', וב"י ד"ה ואם הרגה, עד סוף ד"ה ואיכא למידק

קיי"ל כרחב"א ותולין עד כגריס דהיינו ט' עדשות גם כשלא הרגה ובכל צורה. וכשהרגה פשפש או הריחה תולין עד כתורמוס אבל בלא"ה או יותר מזה לא ואין נ"מ אם ארכו כרחבו. ולפי רשב"א תולין בפשפש במקום שמצוי הרבה גם בלי שהרגה והריחה ואולי גם הרא"ש וטור מודים כששכיח הרבה.

23) שו"ע שם ס"ה, וש"ך ס"ק ו' וח', וסעיף ז', וש"ך ס"ק י"א

שיעור גריס הוא כלי"ן שערות דהיינו ו' לאורך וו' לרוחב. והש"ך הביא שיטת הרשב"א שאפשר לתלות בפשפש כשמצוי. (ע"ע סד"ט סוף ס"ק ס"א ד"ה מיהו יש לעיין, וחי רע"א כאן, וסד"ט ס"ק י' ד"ה ובשו"ת מעיל צדקה, וע' ערוה"ש סכ"ב, ואגרו"מ יו"ד ג' סי' קמ"ב אות ד'. רע"א וסד"ט הביאו ראב"ד שהחמיר בכתם שחור אבל הערוה"ש ואגרו"מ הקילו, והחמיר סד"ט בכתם עבה ששיעורו כגריס לכשיתפשט.)

24) שו"ת אגרות משה יו"ד ג' סי' נ"ו 'הנה אם הדם ... ארה"ב'

שיעור כגריס הוא כפעני של ארה"ב (שזהו יותר גדול משקל וקטן מעשר אגורות)

שייך ל11) שו"ת חת"ס יו"ד סי' קס"ח 'והנה בשו"ע ... ואיני יודע'

והנה בש"ע כי וזקק אפי"כ וכי צה"י סכ"ל דסי"ו סייעור וקח סמחכר
כפי"ק קס"ח וסוף חסי"ו לחסי"כ נדס י"ד ע"ל ועעמו וכיעוקו עמו
דסי"כ צה"סד יליף זס עלע"ד וקחות דלורי"י אי עזרה ולא זקס עעלס
סי"ל ססי"כ צה"גסי יע"ס צה"סד ול"כ די כוקחות דדוקל עזרה ולא
זקס ע"ד חבל אי זקק ע"ד ולא עללס כלוס עסורס סי"ל וססי"כ
צה"גסי זסו דעמו לענס רלחי"י לי כנ"ל סי" קס"ח סדקק וכי ססרגסס
סכססס עקורס וזקס ע"ד וכי יע"ס ולססר דק"ל דסעירל סרגסס
עוקחות דנעלעל וקחות חנו עוחזקין סנז"סז חלסל נססע ול"כ נעלעל
אי עזרה זמן וקחס ולא זקס אע"ג סלח"כ סכר סייעור וקח זקס
עולל"י עסורי ע"מ סייסי עעל זל אורס צזענו וכסל ללרץ וכלזד עסל"כ
צזדקי ע"ד צחוק סייעור וקח ליכל למיחס להכ"ל ולא חייסי עעל עפ"ס
דס כיעוק וסלך לו עסיח כיעוק לזס סלל לל זלנו לחוס חלל עסוס
סזק"ס אורס צזענו ולזס לל סיחס עוחזקת ללחות עפ"ס דס כסרדל
צעעח וקחס חלל לו דרכס ללחות צעפע לל עסס סכיעוק וסולך עסל"כ
צה"גסי ססי"ל חנגסח צעקס סלל צעעח וקחס וכיון עסיח כלל סזסו
סנכ"ל דלורי"י כל סכססח עקורס רולס עפ"ס לכ"סס אי"כ חסינו זקס
ע"ד ולא עללס כלוס כנ"י עעלס דעכ"ס ל"ל עפ"ס אי כיעוק וסולך לו
סל עללס עסורס או סל דס נדח וע"י עסיס ול"כ סי"ל עעלס עקסס
ע"מ לזי כיקרכי צזס ול"כו יודע:

שייך ל13) חזו"א יו"ד פ"ט א' סוד"ה יו"ד סי' ק"צ

ח"ס להחמיר, ונראה דלא פליגי, דדברי הס"ע באשכ הריגלה
בפליטת שטפון מרחמיה בשעת עיבורה והנקה, אבל מסולקת
דמים, ודברי המחמירים באינה רגילה בכך.

16) ספר האשכול הלכות נדה פרק א' גם מדיני כתמים ... נמי חשו'

סדר הגמרא. גם מדיני כתמים לא הביא הרב ועיינת בכל טילי דרבנאחא ג' ולא אשכח בהון. ואפשר דס"ל דלא נהגו
האידינא, ואע"ג דאשכחן דמטמאה בועלה ד' דלמא לטהרות דוקא, ובוסן דאיכא טהרות לבעלה נמי חשו, דומי' להא דטגו ה' ...

17) בעלי הנפש להראב"ד שער הכתמים 'והריני נזקק ... נאמרו' 'מדקאמר ... בהן איסור'

שוין כמו שאנו עתידים לפרש. והריני נזקק לפרש תחלה לאותן
שואמרים שאין הכתמים נוהגים בזמן הזה. ונותנין טעם לדבריהם
כי הכתמים מדרבנן הם כמו ששינונו דם יהיה זובה בבשרה ולא הרואה
כתם וכן מעת לעת שבנדה דרבנן וכשם שמעת לעת אינו אלא לטהרות
כך אין הכתמים אלא לטהרות וכשהיא מטמא את בועלה אינו אלא
לטהרות כמו שאמר ר' עקיבא במעת לעת שבנדה שמטמאה את בועלה
לטהרות ועושה משכבות ומושבות לטמא טהרות אבל לבעלה אין
בה איסור זהו טעם המתירים והכל הוא בידם שהרי אמרו בברייתא
לא אמרו בתמים להקל על דברי תורה אלא להחמיר על דברי תורה
כלומר לעשות סייג לתורה אלמא לענין איסור נדה נאמרו. ועוד

מדקאמר שטהורה לבעלה ש"מ דלענין איסור בעלה קאמרינן דאי
לטהרות לימא שאין לך אשה שהיא טהורה ואין אנו צריכין להרבות
דברים על זה שהרי הוחזקו בנות ישראל שנוהגות איסור בכתמים.
וקיימא לן מנהגא מילתא היא כדברי זירא דאמר בנות ישראל הן
החמירו על עצמן שאפי' רואות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה
נקיים והלכה פסוקה היא. והוא הדין לכתמים שנהגו בהן איסור.

18) חידושי הרמב"ן נדה י"ט: 'ושוב ראינו ... זה אינו נכון'

ואין לחוש ושוב ראינו בכתמים שכתב הראב"ן ז"ל עיינתו בכל
מילי דרבנאחא ולא אשכחית זכון דינא דכתמים אי נהיגי האידינא
או לא, ואף על גב דאשכחן דמטמא את בועלה צפרק קמא דנדה
דלמא לטהרות היא וזה אינו נכון וכבר השיב הרב חתנו ז"ל

לבאר טעמיה דרבי נתניה דאמר דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל
כתמים :

תשובה

נב לע"ד נראה משום דהכ"מ תמה למה כתמים טמאים הא הוי ס"ס
ספק מעלמא ואת"ל ממנה שמה מן הלדדים עיין עליו בריש
פ"ט מה"ב. ובתשובת האחרונים שדו ביה נרגא דספק מן הלדדים אינו
ספק שהרי שנינו דם הנמלא בפרוזדור חייבים עליו על ציאתו מקדש שחזקה
מן המקור. ואני אומר שגם משום ספק זה לתוד שמה מעלמא היה לטור
שהרי אין כאן חיסור תורה כלל שהרי לא הרגישה וצאיסור דרצן מהני ספק
אחד להקל. ונראה לע"ד שאף שמן התורה בעינן הרגשה היינו לטמא האשה
משום גדה טומאת שבעה ולהיות אסורה לבעלה כל שבעה. אבל עכ"פ
לדין דקיי"ל דמקור מקומו טמא ח"כ הדם שעכ"פ טמא הוא ומטמא האשה
טומאת ערב מן התורה נמלא שע"כ אנו לריכין לטמא האשה טומאת ערב
שהוא ספק אחד של תורה שמה ממנה וכיון שכבר טמאה טומאת ערב עשינו
אותו שהוא מן המקור שוב מוכרחין לטמא אותה משום גדה מדרבנן שאמרו
שאף בלי הרגשה טמאה. אלא דלכאורה אפילו טומאת ערב לא היה לנו
לטמא את האשה שהרי יש ס"ס ספק אינו ממנה כלל ואת"ל ממנה שמה
כסף להדיח מלוחו מקום להון ולא נגע בצצרה מחוץ ומגע בית הסתרים
אינו מטמא וכיון שאינה טמאה גדה ח"כ אין טומאתה רק משום מגע ויש
ספק שמה לא נגע הדם בצצרה לחוץ. אבל תינה שאין אנו מוכרחים
לטמא האשה אבל עכ"פ לריכין אנו לטמא הנמלא הכתם משום מגע.
ונמלא החלטת לומר שהוא מן האשה שהרי בזה יש ספק תורה ולכן שלא
לחלק מוכרחים אנו לטמא גם האשה משום גדה מדרבנן דלא בעי הרגשה.
וזו נמלא בדבר המקבל טומאה אבל בדבר שאינו מקבל טומאה לא שייך
סברה הנ"ל. ולכן אינו מקבל כתמים. ואף שאפילו דבר שמקבל
רק טומאת גגעים גזרו בו כתמים היינו שלא לחלק בדבר המקבל טומאה
גזרו על הכל. ומלאתי מפורש בהגהות מיי"פ מה"ב אות ה' וטעמיה דר'
נתניה כיון דהדבר שהכתם בו טהור גם על האשה לא גזרו והאי משהיתא
כפי דלא מקבל טומאת כתם מ"מ מקבל טומאת גגעים עכ"ל. וג"כ לר"ד
לפרש טעמו שלא חלקו בדבר המקבל טומאה :

והנה הרב אב"ד הוה ס"ל דלא אמרו כתמים אלא לטהרות ולא לבעלי
וראש"ד הנה עליו מלקמן דק כ"ס ע"ב דאמרי אין לך אשה שטהורי
לבעלה אע"כ לבעלה כפי חיישי" לכתמים וכן הלכתא ולפי הכ"ל נראה
דעכ"פ לדקו דברי הראש"ד צהא שתחלת גזירת כתמים היתה כשהיו
עוסקים בטהרות וטעם הכ"ל וממילא כאסקר' כפי לבעלי ועכשיו כפי
שלטנו טהרות מ"מ דבר שנאסר צנכין לריך מנין אחר להסירו וזה ח"ס
הא דצעינן שיעור גריס אע"ג דצנכינו לא אשכחן מאכולת כה"ג מ"מ
אין לך אלא מה שנאסר צנכין הראשון שהיה מאכולת גדול כגריס הקלקי
ואע"ג דליכא עכשיו כה"ג מ"מ עכשיו צל"ה ה"י לנו לטהר כל הכתמים
רק שא"א להסיר מה שנאסר צנכין הראשון ושיעור קטן לא כאסקר' מעולם
וא"ס הכל צנכין עכ"ל צח"י [ועיי' צס" ק"ס] :

שלא לגרום ח"ו סכנה להעובר, הנה אם הדם רק כתמים,
תלוי באם יש בו שיעור כגריס, שהוא כעין „פעני“
(מטבע של סנט אחד של ארה"ב). ואם היה בהרגשה,